

Dostępność jako podstawowy warunek włączenia społecznego osób niepełnosprawnych. Koncepcja projektowania uniwersalnego.

Posiedzenie Zespołu ds. wykonywania
postanowień Konwencji o prawach osób
niepełnosprawnych

Warszawa, 30 czerwca 2015 r.

Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych – Cel

**Promowanie, ochrona i zapewnienie
pełnego i równego korzystania z praw
człowieka i podstawowych wolności
przez wszystkie osoby niepełnosprawne
oraz popieranie poszanowania dla ich
przyrodzonej godności**

Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych – **kluczowe pojęcia**

- **Niepełnosprawność**
- **Racjonalne usprawnienia**
- **Dostępność**
- **Uniwersalne projektowanie**

Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych - **niepełnosprawność**

W Konwencji zastosowane zostało
podejście do niepełnosprawności
pozostające w zgodzie z **modelem
społecznym**, w którym niepełnosprawność
traktowana jest jako właściwość wynikająca
z oddziaływania pomiędzy jednostką i
społecznym oraz fizycznym otoczeniem

Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych - **niepełnosprawność**

Model społeczny

Na określenie możliwości wykonania czynności przez daną osobę mają wpływ **czynniki środowiskowe**.

Ta **sama różnica biologiczna** może, w **różnych okolicznościach**, być podstawą do określenia **różnego stopnia niepełnosprawności** lub **redukcji zdolności**.

Problematyka niepełnosprawności ujmowana zgodnie z **Międzynarodową Klasyfikacją Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia (ICF)**.

Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych

- niepełnosprawność

Konwencja nie definiuje terminu „niepełnosprawność”, ale w preambule stwierdzono, że **niepełnosprawność**:

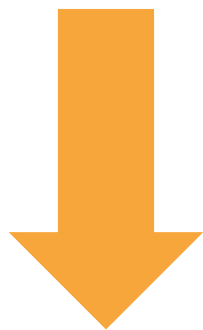
- jest pojęciem ewoluującym
- wynika **z interakcji między osobami z dysfunkcjami a barierami wynikającymi z postaw ludzkich i środowiskowymi**, które utrudniają tym osobom pełny i skuteczny udział w życiu społeczeństwa, na zasadzie **równości z innymi osobami**

Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych - **niepełnosprawność**

Do osób niepełnosprawnych zaliczają się osoby, z długotrwałą obniżoną sprawnością fizyczną, umysłową, intelektualną lub sensoryczną, która w interakcji z różnymi barierami może ograniczać ich pełne i efektywne uczestnictwo w życiu społecznym na równych zasadach z innymi obywatelami.

Niepełnosprawność – zmiana paradygmatu

Model medyczny - problemem jest osoba

Model społeczny - problemem są
bariery

Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych – racjonalne usprawnienia

Racjonalne usprawnienie („*reasonable accomodation*”) oznacza konieczne i odpowiednie modyfikacje i dostosowania niepowodujące nieproporcjonalnego lub nadmiernego obciążenia, (dokonane), gdy jest to potrzebne w szczególnym przypadku, **dla zapewnienia osobom niepełnosprawnym korzystania z lub wykonywania, na równi z innymi, wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności;**

Państwa Strony Konwencji podejmą odpowiednie środki w celu:

zapewnienia osobom niepełnosprawnym, **na
równych zasadach**, dostępu do
środowiska fizycznego, środków
transportu, informacji i komunikacji, w tym
technologii i systemów informacyjnych i
komunikacyjnych, a także do innych
urządzeń i usług, powszechnie dostępnych lub
powszechnie zapewnianych ...

Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych

– dostępność

Dostępność jest warunkiem wstępnym prowadzenia przez osoby niepełnosprawne niezależnego życia i uczestniczenia w życiu społecznym i gospodarczym

może być uzyskana poprzez likwidowanie istniejących barier, ale - przede wszystkim - dzięki realizacji zasad uniwersalnego projektowania

Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych – **uniwersalne** **projektowanie**

Uniwersalne projektowanie oznacza projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania

Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych – **uniwersalne** **projektowanie**

**Uniwersalne projektowanie nie wyklucza
pomocy technicznych dla szczególnych
grup osób niepełnosprawnych, jeżeli jest to
potrzebne.**

Projektowanie uniwersalne

Dla kogo?

Konieczne - dla 10% – 15%

Pożądane - dla 40% – 50%

Przydatne – dla pozostałych

Zalety:

**Funkcjonalność, intuicyjność, łatwość
użytkowania**

**Połączenie estetyki rozwiązań z użytecznością
dla wszystkich**

Brak stygmatyzacji, podejście niesegregacyjne

projektowanie
uniwersalne

odpowiada
potrzebom
wszystkich
użytkowników

zapewnia **równy**
dostęp do przestrzeni
zabudowanej,
infrastruktury,
produktów i usług dla
wszystkich członków
społeczeństwa, w tym
osób
niepełnosprawnych

nie wymaga
szczególnych
adaptacji ale nie
wyklucz również
zastosowania
specjalistycznych
pomocy

Projektowanie uniwersalne w przepisach prawa polskiego

**Koncepcja
Przestrzennego
Zagospodarowa
nia Kraju 2030**

**Projekt
Krajowej
Polityki
Miejskiej**

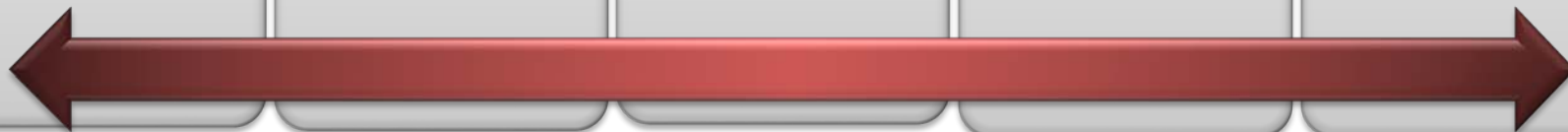
**Projekt
ustawy
o
rewitalizacji**

**Projekt ustawy o
zmianie ustawy o
planowaniu i
zagospodarowaniu
przestrzennym oraz
niektórych innych ustaw**

**Projekt ustawy – Kodeks
budowlany**

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Pojęcie ładu przestrzennego związane z zagospodarowaniem przestrzennym, wyraża dążenie do harmonii, uporządkowania, proporcjonalności i zrównoważenia rozwoju środowiska człowieka przy wykorzystaniu zasady „projektowania uniwersalnego” lub „projektowania dla wszystkich”.

Przyjęta przez RM 13 grudnia 2011 r.

Projekt Krajowej Polityki Miejskiej

„Kształtowanie przestrzeni powinno odbywać się także zgodnie z zasadą projektowania uniwersalnego (projektowania dla wszystkich), a więc takiego, które jest użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania.

Do wykorzystania koncepcji projektowania uniwersalnego zobowiązuje Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych, ratyfikowana przez Polskę w 2012 r., a także „Europejska strategia w sprawie niepełnosprawności 2010-2020”]

ODEŚLANIE – DOBRA PRAKTYKA: Zestaw dokumentów europejskich i publikacji na temat projektowania uniwersalnego:

www.niepelnosprawni.gov.pl/dostepnosc-projektowanie-uniwersalne

Projekt ustawy o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw

w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym
uwzględnia się zwłaszcza: „zasady **projektowania
uniwersalnego**, uwzględniając potrzeby osób
niepełnosprawnych, wynikające z Konwencji o
prawach osób niepełnosprawnych sporządzonej w
Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r.” (art. 1 ust. 2
pkt 11)

3 czerwca 2015 r. projekt ustawy przekazany przez MIR
na Stały Komitet Rady Ministrów

Projektowanie uniwersalne w przepisach prawa polskiego – cd.

Projekt ustawy o rewitalizacji

19 czerwca 2015 r. projekt ustawy przekazany
przez MIR do rozpatrzenia przez Radę Ministrów

Projekt ustawy o rewitalizacji (art. 3)

przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią jej zadania własne

rewitalizację projektuje się i prowadzi m. in. z uwzględnieniem zasad **projektowania uniwersalnego**, w rozumieniu art. 2 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r.

19 czerwca 2015 r. projekt ustawy przekazany przez MIR do rozpatrzenia przez Radę Ministrów

Projekt ustawy – Kodeks budowlany

w art. 4 zaproponowano, aby proces budowlany przebiegał z poszanowaniem i uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych (uwaga Biura odnośnie do uwzględnienia zasady uniwersalnego projektowania w procesie budowlanym), w art. 12 § 1 pkt 4 - projektowanie i budowanie przy zapewnieniu niezbędnych warunków do korzystania przez osoby niepełnosprawne „z ogólnodostępnych obiektów budowlanych i obiektów budowlanych przeznaczonych na pobyt ludzi, z wyjątkiem budynków mieszkalnych jednorodzinnych i gospodarczych oraz obiektów budowlanych wpisanych do rejestru zabytków”,

Projekt ustawy – Kodeks budowlany

art. 127 § 3 pkt 3 - obowiązek zapewnienia przez właściciela obiektu budowlanego **niezbędnych warunków do korzystania przez osoby niepełnosprawne z „ogólnodostępnych obiektów budowlanych i obiektów budowlanych przeznaczonych na pobyt ludzi**, z wyjątkiem budynków mieszkalnych jednorodzinnych i gospodarczych”

art. 78 § 4 pkt 3 - projekt techniczny zawiera „**rozwiązania zapewniające dostępność osobom niepełnosprawnym**”, jeśli dotyczy „ogólnodostępnych obiektów budowlanych i obiektów budowlanych przeznaczonych na pobyt ludzi, z wyjątkiem budynków mieszkalnych jednorodzinnych i gospodarczych”,

art. 86 § 1 - odstępstwo od stosowania przepisów techniczno-budowlanych nie może powodować „**ograniczenia dostępności dla osób niepełnosprawnych**”

Projekt ustawy jest obecnie w uzgodnieniach międzyresortowych, konsultacjach publicznych i opiniowaniu

Krajowe dokumenty strategiczne

Zapisy dotyczące zapewnienia dostępności dla osób niepełnosprawnych ujęto w **Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju Polska 2030 Trzecia Fala Nowoczesności**

Wdrażanie Konwencji - **kto odpowiada?**

- **Ministerstwa i instytucje rządowe**
- **Samorządy wszystkich szczebli**
- **Organizacje pozarządowe**
- **Media**
- **Profesjonaliści**

WSZYSCY

Projektowanie uniwersalne a zmiana społeczna

Różnorodność jako wartość

Zmiana świadomości społecznej

Korzyści biznesowe

Większa integracja i spójność społeczna

Poprawa jakości życia nas wszystkich

Dziękuję za uwagę

Alina Wojtowicz-Pomierna

Zastępca Dyrektora

Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

alina.wojtowicz-pomierna@mpips.gov.pl